

**AZ EU BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGGEL KAPCSOLATOS
CSELEKVÉSI TERVE:**

2010. ÉVI ÉRTÉKELÉS

***Az Europe Direct szolgáltatás az Ön Európai Unióval
kapcsolatos kérdéseire segít választ kapni***

Ingyenesen hívható telefonszám (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Egyes mobilszolgáltatók nem engednek hozzáférést a 00 800-as telefonszámokhoz, vagy kiszámlázzák ezeket a hívásokat.

Az Európai Unióról további információt talál az interneten: (<http://europa.eu>) .

Katalógusinformáció a kiadvány végén található.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2010

ISBN xxxxx

DOI xxxxx

© Európai Unió, 2010

A sokszorosítás a forrás megnevezésével engedélyezett.

Printed in Belgium

ÚJRAHASZNOSÍTOTT PÁPÍRRA NYOMTATVA, AMELY ELNYERTE AZ EU GRAFIKAI CÉLRA SZÁNT PÁPÍRNAK JÁRÓ
ÖKOCÍMKÉJÉT

([HTTP://EC.EUROPA.EU/ECOLABEL](http://ec.europa.eu/ecolabel))

Tartalom

Bevezetés	o. 4
Miért fontos a biológiai sokféleség?	o. 6
A biológiai sokféleség helyzete Európában	o. 7
Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének 2010. évi értékelése..	o. 15
1. célkitűzés: Az EU legfontosabb élőhelyeinek és fajainak védelme	o. 15
2. célkitűzés: A biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások megőrzése és helyreállítása az EU tágabb értelemben vett vidéki tájain	o. 18
3. célkitűzés: A biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások megőrzése és helyreállítása az EU tágabb tengeri környezetében	o. 21
4. célkitűzés: A regionális fejlesztés, a területfejlesztés és a biológiai sokféleség összeegyeztethetőségének erősítése az EU-ban	o. 24
5. célkitűzés: Az invazív idegen fajok által az EU biológiai sokféleségére gyakorolt hatás számottevő csökkentése	o. 26
6–8. célkitűzés: Az EU szerepének megerősítése a világ biológia sokféleségének megőrzése területén	o. 29
9. célkitűzés: A biológiai sokféleség éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának támogatása.....	o. 31
10. célkitűzés: A tudásalap jelentős megerősítése	o. 33
Támogató intézkedések	o. 35
További információk	o. 36

BEVEZETÉS

Az Európai Bizottság 2006-ban elkészítette az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervét, amelyet később az EU 27 környezetvédelmi minisztere jóváhagyott. A cselekvési terv célja olyan átfogó cselekvési program és célkitűzések meghatározása volt, amely lehetővé teszi, hogy az EU 2010-ig teljesíteni tudja a biológiai sokféleség csökkenésének megállítására vonatkozó kötelezettségvállalását.

Most, négy évvel később, elérkezett az ideje annak, hogy értékeljük a biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervet, továbbá Európai biológiai sokféleségére gyakorolt hatását. Ezért a Bizottság elvégezte a cselekvési terv részletes értékelését: egyenként megvizsgálta a tervet alkotó 150 intézkedés terén történt előrelépést. Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség is készített egy 2010. évi európai uniós alapjelentést a biológiai sokféleségről, amely a legfrissebb adatokat és tényeket tartalmazza az EU biológiai sokfélesége és ökoszisztémái különböző összetevőinek állapotával és alakulásával kapcsolatban.

Ez a tájékoztató e két dokumentum legfontosabb következtetéseiről ad összefoglalást, és rávilágít az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2006. évi cselekvési tervének tíz fő célkitűzése terén elért eredményekre.

A 2010. évi értékelés legfontosabb következtetése az, hogy jóllehet jelentős előrelépés történt bizonyos területeken – például befejeződött az EU Natura 2000 védett területei hálózatának kialakítása, valamint az édesvizekben csökkent a pontforrásokból származó szennyezés mértéke –, nem sikerült megvalósítani azt az általános célkitűzést, miszerint a biológiai sokféleség csökkenését 2010-ig meg kell állítani.

Az európai állatfajok 25 %-át még mindig a kipusztulás fenyegeti, emellett a gyakrabban előforduló fajok továbbra is megsínylik azt, hogy a védett területeken kívül nincsenek megfelelő élőhelyek. A városok terjeszkedése, az ipari fejlődés és az új infrastruktúra továbbra is gyorsan hódít teret Európában, és ennek sok esetben a megmaradt természeti területek látják kárát.

Nem csupán arról van szó, hogy Európában továbbra is eltűnnek, leromlanak és fragmentálódnak a természetes élőhelyek, hanem arról is, hogy teljes ökoszisztémák kerülnek az összeomlás szélére. A lehetséges következmények rendkívül súlyosak. Gazdasági és társadalmi jóllétünk nagymértékben függ attól, hogy a létfontosságú ökoszisztémaszolgáltatások továbbra is működjenek – azonban sokszor megfedelkezünk e szolgáltatásoknak a társadalomra gyakorolt pozitív hatásairól.

Ez mind arra mutat, hogy az elkövetkező években meg kell sokszorozni a biológiai sokféleség megőrzésére tett szakpolitikai erőfeszítéseinket, és biztosítanunk kell, hogy a biológiai sokféleség, valamint az az által nyújtott ökoszisztémaszolgáltatások jobban integrálódjanak a többi uniós politikaterületbe, és így kialakuljon egy olyan alap, amelyre gazdasági fejlődésünket és társadalmi jóllétünket építhetjük.

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2006. évi cselekvési terve ebből a szempontból felbecsülhetetlen értéket képvisel, és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2010 utáni, hatékonyabb uniós stratégia kiindulópontjául kell szolgálnia.

Felirat a fényképhez:

A nagypettyes boglárka (*Maculinea arion*) az élőhelyvédelmi irányelv értelmében védett veszélyeztetett fajok egyike

MIÉRT FONTOS A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG?

A biológiai sokféleség a földi élet változatossága, és lényegében a gének sokféleségéből, a fajok sokféleségéből és a teljes ökoszisztémák sokféleségéből áll össze. A fizikai környezettel való kölcsönhatásban ez a sokféleség olyan összetett ökoszisztémákat hoz létre, amelyek minden élő organizmus – köztük az ember – számára alapvető fontosságú, létfenntartó rendszert biztosítanak.

A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák önmagukban is fontosak, de emellett olyan létfontosságú termékeket és szolgáltatásokat is nyújtanak, amelyekre az embernek szüksége van. Szükségünk van élelmiszerre, rostanyagokra, tüzelőanyagokra, gyógyszerekre, valamint olyan szolgáltatásokra, mint amilyen például az éghajlat szabályozása, az árvízvédelem, a víztisztítás, a beporzás és a talajképzés, mivel mindezek nélkülözhetetlenek gazdasági jólétünkhöz, biztonságunkhoz, egészségünkhöz és jó életminőségünkhöz.

A biológiai sokféleség pusztulása tehát nem csupán a fajok pusztulása, hanem a termelékenység csökkenésével és teljes ökoszisztémák ellenálló képességének gyengülésével is jár. A halállományok összeomlása, a talajtermékenység széles körű csökkenése, a beporzók állományainak zuhanása és folyóink csökkent árvízviszatartó képessége kivétel nélkül e pusztulás következményei.

Az utóbbi évszázadban az emberiségnek hatalmas hasznot hozott az a fejlődés, amely gazdagabbá tette életünket. A fejlődéshez jórészt azonban a természeti rendszerek változatosságának és méretének – biológiai sokféleségének – hanyatlása társult.

A probléma részben abból ered, hogy jóllehet az emberiség gazdasági és társadalmi jóléte függ a biológiai sokféleségtől és attól a sok szolgáltatástól, amelyet az folyamatosan nyújt, ezeket általában olyan közjavaknak tekintjük, amelyek nem képviselnek tényleges gazdasági értéket. A mindennapi, kompromisszumos döntéshozatal során sok esetben nem vesszük figyelembe azt, hogy a természet milyen hasznot jelent a társadalom számára.

Ennek következtében természeti tőkénk tovább apad, és ez veszélyt jelent az emberek, valamint számos faj és élőhely jólétére nézve. Ezt a veszteséget az emberi találékonyság és technológia csak korlátozott mértékben tudja ellensúlyozni: ha már elveszett a sokféleség, nem pótolható. Az ember által kialakított megoldások költsége jócskán meghaladhatja a biológiai sokféleség megóvásának költségeit.

Felirat a fényképhez: [A természet számos értékes szolgáltatást nyújt az emberiségnek: ezek egyike a tiszta víz](#)

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG HELYZETE EURÓPÁBAN

Felirat a fényképhez, 8. oldal

Európa megmaradt természetes ökoszisztémáit gyakran kiszorítják a földhasználat egyéb fajtái

Felirat a fényképhez: 9. oldal

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

Európa – az ellentétek földrésze

Kis mérete ellenére Európát meglepő mértékű biológiai sokféleség jellemzi. Ez nagyrészt a változatos éghajlati és domborzati körülményeknek köszönhető. Ezek a természeti erők, valamint az évszázadok óta zajló emberi tevékenység a természetes és félig természetes élőhelyek összetett és bonyolult rendszerét alakították ki; ezen élőhelyek mindegyike sajátos növény- és állatvilággal rendelkezik. Bár az európai fajok száma nem éri el a többi földrészen élő fajokét, az európai növények és állatok között számos őshonos faj található, amelyek kizárólag e kontinensen élnek.

Európa biológiai sokfélesége veszélyben

Európa biológiai sokfélesége azonban igen nagymértékben csökken. A főbb környezetterhelések és okok jól ismertek. A fő ok az élőhelyek pusztulása, romlása és fragmentálódása, amely a földhasználat változásából adódik. Európában az utóbbi ötven évben nagy mértékben átalakult a földhasználat, a termelési rendszerek intenzitása növekedett, a városok terjeszkedtek, az infrastruktúra fejlődött, és az emberek felhagytak a hagyományos (a biológiai sokféleségnek általában kedvező) eljárásokkal.

További nagymértékű terhelést jelent a természeti erőforrások túlzott kiaknázása, az invazív idegen fajok elterjedése és a szennyezés. Az éghajlatváltozás biológiai sokféleségre gyakorolt hatásai is érzékelhetők: ilyenek például a fajok elterjedési, vonulási és szaporodási szokásainak változásai.

Globális viszonylatban elmondható, hogy a nagymértékű európai fogyasztás és a természeti erőforrások iránti, a világ többi részén is megnövekedett igény hozzájárul a biológiai sokféleség pusztulásához.

Számos terhelésnek az az oka, hogy a hagyományos közgazdaságtan nem ismeri el a természeti tőke és az ökoszisztémaszolgáltatások értékét. Egy nagyszabású független tanulmány – „Az ökoszisztémák és a biodiverzitás gazdasági vonatkozásai” (TEEB) – az egész világon elvesztett ökoszisztémaszolgáltatások értékét csupán a szárazföldi ökoszisztémák esetében évente 50 milliárd euróra teszi.

Az európai biológiai sokféleség 2010-ben

2010-ben az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA), az Európai Bizottsággal együttműködve elkészítette a 2010. évi európai uniós alapjelentést a biológiai sokféleségről, amely a legfrissebb adatokat és tényeket tartalmazza Európa biológiai sokfélesége és ökoszisztémái különböző összetevőinek állapotával és alakulásával kapcsolatban.

Az alapjelentés arra a következtetésre jut, hogy az EU biológiai sokfélesége továbbra is komoly veszélyben van.

- Bár az EU-ban a fajok pusztulásának üteme lassabb, mint a többi földrészen, a kipusztulás által fenyegetett fajok százalékos aránya aggodalomra ad okot. Az európai állatfajoknak – emlősöknek, kétéltűeknek, hüllőknek, madaraknak és lepkéknek – nem kevesebb, mint 25 %-át fenyegeti a kihalás veszélye. Ennél is nagyobb a csökkenő populációjú fajok száma.
- 2009-ben az Európai Unió természetvédelmi jogszabályainak értelmében védett ritka és veszélyeztetett fajok és élőhelytípusok átfogó ellenőrzése feltárta, hogy a védett élőhelyek 65 %-a és a védett fajok 52 %-a kedvezőtlen védettségi helyzetű. A helyzet még rosszabb a gyepterületek, a mezőgazdasági és partvidéki területeken élő fajok esetében.
- Az EU legfrissebb felszínborítottsági adatai azt mutatják, hogy a városok terjeszkedése, az ipari fejlődés és az új infrastruktúrák következtében továbbra is gyors ütemben nőnek a mesterséges területek Európában. Emiatt hatalmas területek alakultak át városi övezetté, vagy darabolódtak fel a közlekedési hálózat bővítése következtében. Az utóbbi 15 évben több mint 12 500 km² területre került beton: ez a mesterséges területek csaknem 8 %-os növekedését jelenti.
- Ez a terjeszkedés sok esetben a sérülékeny természetes területek rovására történik: különösen igaz ez a vizes élőhelyek és gyepterületek esetében, amelyek már eddig is súlyos károkat szenvedtek. A fennmaradó élőhelyek egyre inkább elszigetelődnek, és ennek következtében ma a 27 tagállamból álló EU területének csaknem 30%-a nagy vagy közepes mértékben fragmentálódott.
- Ez súlyos következményekkel járhat az ökoszisztémák egészségi állapotára nézve. Már most több olyan ökoszisztéma van, amely nem képes az optimális minőségű és mennyiségű szolgáltatás (pl. a tiszta levegő és víz biztosítása vagy az áradások és az erózió szabályozása) nyújtására. A legtöbb európai ökoszisztémáról elmondható, hogy leromlott állapotban van.
- Az európaiak jelenleg kétszer annyit fogyasztanak, mint amennyit az EU szárazföldi területei és tengerei természeti erőforrások tekintetében biztosítani tudnak. Ez hatalmas terhet ró a biológiai sokféleségre - a világ más részein éppúgy, mint Európában.

Felirat a fényképhez: Borzas gödény (*Pelecanus crispus*) a Kerkini-tónál (Görögország)

Csoport/IUCN-kategória	Kihalással fenyegetett fajok a 27 tagállamból álló EU-ban
Emlősök — tengeri	25 %
Emlősök — szárazföldi	15 %
Madarak	12 %
Kétéltűek	22 %
Hüllők	21 %
Szitakötők	16 %
Lepkék	7 %

Az ökoszisztémaszolgáltatások állapota és változásai az EU-ban

Ökoszisztémák Szolgáltatások	Mezőgazdasági ökoszisztémák	Erdők	Füves területek	Fenyérek és bokrosok	Vizes élőhelyek	Tavak és folyók
Amit nyújt:						
Termény/fa	↓	↑			↓	
Haszonállatok	↓	=	=	=	↓	
Természetes táplálék		↓	↓		=	
Tűzifa				=		
Halfogás					=	=
Akvakultúra					↓	↓
Genetika	=	↓	↓	=	=	
Édesvíz		↓			↑	↑
Amit szabályoz:						
Beporzás	↑	↓	=			
Éghajlat		↑		=	=	=
Kártevők	↑		=			
Erózió		=	=	=		
Vízkörforgás		=		↑	↑	=
Víztisztítás					=	=
Veszélyek					=	=
Kulturális értékű						
Rekreáció	↑	=	↓	→	↑	=
Esztétikum	↑	=	=	=	↑	=

Trendek az adott időszakok között

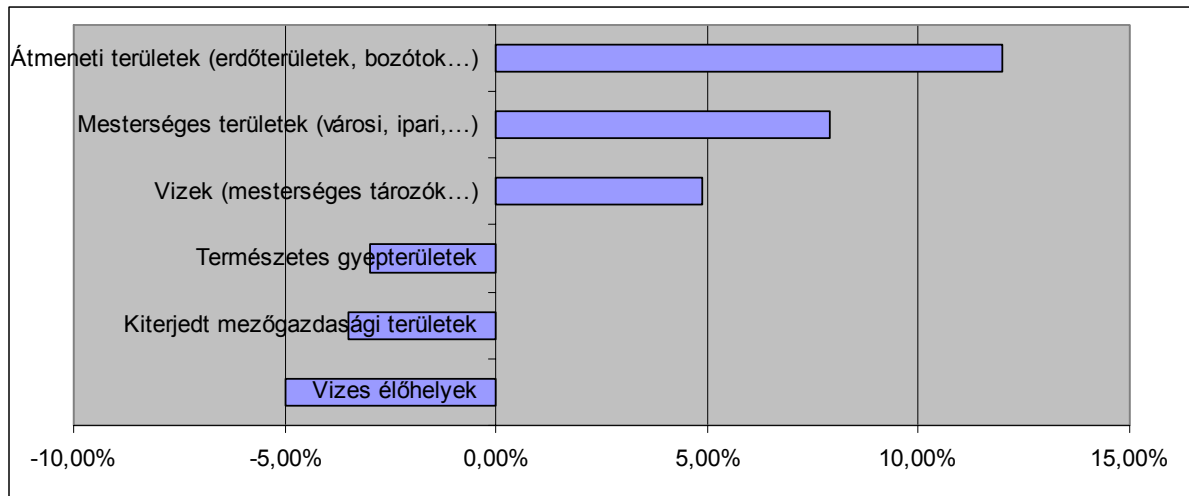
- ↑ pozitív változás 1950–1990 és 1990–maig között
- ↓ negatív változás 1950–1990 és 1990–maig között
- = nincs változás a két időszak között

Az 1990-től máig tartó időszakra érvényes helyzet:

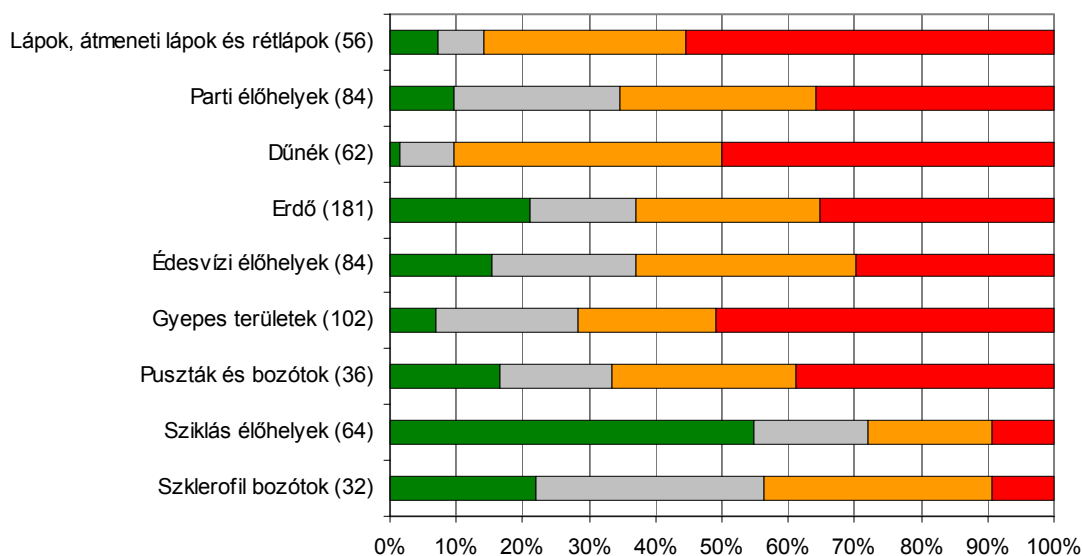
romlott vegyes javult ismeretlen nem alkalmazandó

(Forrás: RUBICODE, európai uniós projekt)

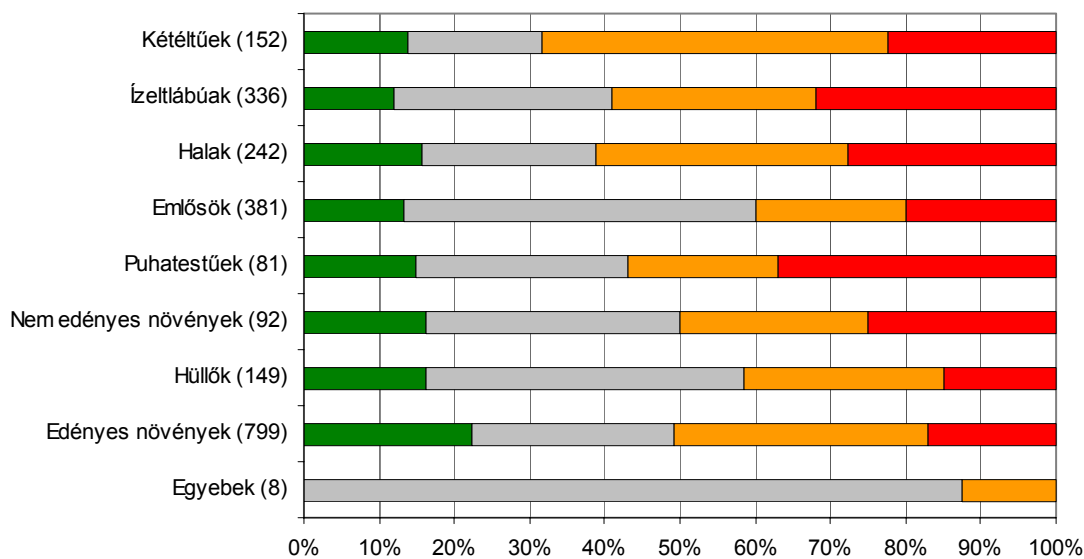
A felszínborítottság változása 1990 és 2006 között: területi változások a nagyobb élőhelycsoportok tekintetében

Az élőhelyvédelmi irányelv értelmében védett élőhelytípusok védettségi helyzete a nagyobb élőhelytípusok szerint (zárójelben az értékelt élőhelyek száma)

Az élőhelyvédelmi irányelv értelmében védett fajok védettségi helyzete fajcsoportonként (zárójelben az értékelt fajok száma)

JELMAGYARÁZAT:

zöld = kedvező

narancssárga = kedvezőtlen – nem megfelelő

piros = kedvezőtlen – rossz

szürke = ismeretlen

Felirat a fényképhez:

A Duna folyó az európai biológiai sokféleség szempontjából kiemelt jelentőséggel bír. Több ország összehangolt fellépésére van szükség ahhoz, hogy a folyó védelme és fenntartható használata biztosított legyen.

AZ EU BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGGEL KAPCSOLATOS CSELEKVÉSI TERVE

Az EU elkötelezte magát a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása mellett

Az Európai Unió régóta elkötelezte magát amellett, hogy a biológiai sokféleséget megóvja úgy az EU-ban, mint a világ többi részén. Az első uniós természetvédelmi jogszabályt 1979-ben fogadták el; a biológiai sokféleségre vonatkozó stratégiák 1998 óta vannak érvényben. Az EU tagállamai 2001-ben az elsők között kötelezték el magukat amellett, hogy területükön 2010-ig megállítják a biológiai sokféleség csökkenését.

Ezen ambiciózus cél elérése érdekében az EU 2006-ban elfogadott egy, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos átfogó cselekvési tervet. A cselekvési terv hangsúlyozza a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmének – mint a fenntartható fejlődés előfeltételének – fontosságát. Ez az első eset, hogy egyetlen stratégiai dokumentum vonatkozik az összes érintett gazdasági ágazatra és politikaterületre, és hogy a benne foglaltak végrehajtása e szakterületek és ágazatok feladata. A terv rámutat arra, hogy az általános célkitűzés megvalósítása érdekében a társadalom minden részének és minden tagállamnak összehangolt erőfeszítést kell tennie.

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terve – a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2010. évi cél megvalósítása és a biológiai sokféleség regenerációjának megindítása érdekében – négy fő cselekvési területet, tíz fő célkitűzést és négy támogató intézkedést határoz meg. Ezek 150 kiemelt intézkedés és az azokat támogató intézkedések formájában valósulnak meg, amelyeket nemzeti és európai uniós szinten egyaránt végre kell hajtani.

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terve hatásának értékelése

2006 óta a Bizottság többször is felülvizsgálta az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervét. Az első részletes értékelést 2008-ban végezték, majd 2010-ben megismételték. A legutóbbi értékelés megerősítette azt, hogy nem sikerült megvalósítani azt a célkitűzést, miszerint a biológiai sokféleség csökkenését 2010-ig meg kell állítani, jóllehet több területen jelentős előrelépés történt.

Mivel a biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2010. évi célkitűzések határideje nemsokára lejár, az EU aktív szerepet vállal abban, hogy előmozdítsa a biológiai sokféleséggel kapcsolatos európai uniós és globális politikai menetrendeket. Eközben tekintetbe veszi a biológiai sokféleséggel kapcsolatos jelenlegi európai uniós cselekvési terv terén szerzett tapasztalatokat, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2050-re vonatkozó elképzelést és azt a 2020-as célkitűzést, amelyről az EU államfői és kormányfői 2010 márciusában egyeztek meg, valamint a 2010 októberében, a biológiai sokféleségről szóló egyezmény részes feleinek tizedik konferenciáján elfogadott globális célkitűzéseket.

E tájékoztató a továbbiakban összefoglalja a EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének 2010. évi értékelése alapvető eredményeit, kiemelve a tíz fő célkitűzés terén elért legfontosabb eredményeket és előrelépéseket.

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének négy fő politikaterülete

1. politikaterület: Biológiai sokféleség az EU-ban

A cselekvési terv legfőbb prioritása a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv – a biológiai sokféleség EU-n belüli megőrzésének sarokkövei – teljes körű és határidőn belüli végrehajtása. Ugyanakkor azt is felismeri, hogy erőfeszítést kell tenni a biológiai sokféleség megőrzésére a tágabb környezetben, és ezért hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a biológiai sokféleséggel kapcsolatos követelményeket integrálni kell a többi ágazati politikába, és kezelni kell az invazív idegen fajok problémáját.

2. politikaterület: Az EU és a világ biológiai sokfélesége

Európa rendkívül intenzív külkereskedelmet folytat, ugyanakkor a világ legnagyobb fejlesztési segélyforrása, így kiemelt felelőssége biztosítani, hogy tevékenységei nem vezetnek fenntarthatatlan fejlődéshez és a források túlzott mértékű kihasználásához. A cselekvési terv olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyekkel a kereskedelem, a fejlesztési együttműködés és a biológiai sokféleség megőrzése közötti koherencia és szinergia erősíthető.

3. politikaterület: Biológiai sokféleség és éghajlatváltozás

Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését célzó kiotói kötelezettségvállalások megvalósítása érdekében a cselekvési terv több olyan stratégiai intézkedést vázol fel, amelyek elősegítik azt, hogy a biológiai sokféleség alkalmazkodjon az éghajlatváltozáshoz. Előmozdítja továbbá az egészséges ökoszisztémák használatát: ez hatékony módja annak, hogy ahol csak lehetséges, az éghajlatváltozás ellensúlyozása a természet saját forrásait felhasználó, hatékony eszközökkel történjen meg. Ezek az eszközök sok esetben jóval költséghatékonyabbak, mint az ember által kialakított megoldások.

4. politikaterület: A tudásalap

A cselekvési terv végezetül rámutat arra, hogy nagy szükség van arra, hogy jobban megismerjük a biológiai sokféleséget és az ökoszisztémaszolgáltatásokat. Ha ugyanis jobban megismerjük ezt az összetett környezetet, akkor az elkövetkező években könnyebb lesz a szakpolitikák finomítása és fejlesztése.

A négy politikaterülethez több támogató intézkedés tartozik. Ezek a következőket foglalják magukban: a biológiai sokféleség megőrzését célzó megfelelő mértékű finanszírozás biztosítása, az uniós döntéshozatal megerősítése, partnerség kialakítása az érdekelt nagyobb csoportjaival, valamint a figyelemfelhívás és az intenzívebb részvétel előmozdítása a biológiai sokféleség megőrzése terén.

Felirat: A közönséges ürgek (*Spermophilous citellus*) száma az egyre intenzívebb mezőgazdasági gyakorlatok következtében csökken

Felirat: A tagállamok közösen tevékenykednek az EU biológiai sokféleségének megőrzése érdekében

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének összefoglalása

1. politikaterület: Biológiai sokféleség az EU-ban	2. politikaterület: Az EU és a világ biológiai sokfélesége	3. politikaterület: Biológiai sokféleség és éghajlatváltozás	4. politikaterület: A tudásalap
<p>Célkitűzések</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az EU legfontosabb élőhelyeinek és fajainak védelme 2. A biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások megőrzése és helyreállítása az EU vidéki tájain 3. A biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások megőrzése és helyreállítása az EU tágabb tengeri környezetében 4. A regionális fejlesztés, a területfejlesztés és a biológiai sokféleség összeegyeztethetőségének erősítése az EU-ban. 5. Az invazív idegen fajoknak és idegen genotípusoknak az EU biológiai sokféleségére gyakorolt hatásának számottevő csökkentése. 	<p>Célkitűzések</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. A biológiai sokféleséggel és az ökoszisztémaszolgáltatásokkal kapcsolatos nemzetközi kormányzás hatékonyságának jelentős erősítése 7. Az EU külső segítségnyújtásában a biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások támogatásának jelentős növelése 8. A nemzetközi kereskedelemnek a világ biológiai sokféleségére és az ökoszisztémaszolgáltatásokra gyakorolt hatásainak a jelentős csökkentése. 	<p>Célkitűzések</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. A biológiai sokféleség éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásának a támogatása. 	<p>Célkitűzések</p> <ol style="list-style-type: none"> 10. A biológiai sokféleség védelmével és fenntartható használatával kapcsolatos tudásalap jelentős megerősítése az EU-ban és világszinten
<p>Támogató intézkedések</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A megfelelő finanszírozás garantálása 2. Az EU döntéshozatalának megerősítése 3. Partnerség kialakítása 4. A nyilvánosság tájékoztatásának, tudatosságának és részvételének megteremtése <p>Monitorozás, értékelés és felülvizsgálat</p>			

Felirat a fényképhez:

Virágzó félttermészetes mező: az élőhelyvédelmi irányelv értelmében védett, számos fajnak otthont adó élőhelyek egyike

1. CÉLKITŰZÉS:

AZ EU LEGFONTOSABB ÉLŐHELYEINEK ÉS FAJAINAK VÉDELME

A madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv

A madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelv központi eleme azon uniós szakpolitikának, amely az Európai Unióban a biológiai sokféleség csökkenését hivatott megfékezni. A madárvédelmi irányelv célja az összes vadon élő madár védelme az EU-ban; az élőhelyvédelmi irányelv további 1500 ritka és veszélyeztetett növény- és állatfajt sorol fel, amelyek védelméhez összehangolt fellépésre van szükség. Körülbelül 230 élőhelytípus (többek között kaszálók, hangások és sós mocsarak) lettek előirányozva a saját jogon való védettségre.

E két irányelv jelenti az eddigi legambiciózusabb és legnagyobb léptékű kezdeményezést Európa gazdag természeti örökségének és ökoszisztémáinak megőrzése érdekében. Mind a 27 tagállam egyetlen közös jogszabályi keretrendszerben munkálkodhat annak érdekében, hogy az EU-ban – a politikai vagy adminisztratív határoktól függetlenül – megőrizték a legsérülékenyebb európai fajokat és élőhelyeket a maguk teljes természetes sokszínűségében.

Az irányelveknek két fő célkitűzésük van: egyrészt hogy a fajok védelmére vonatkozó rendelkezésekkel a fajokat saját jogukon megvédjék az EU egész területén, másrészt hogy a Natura 2000 hálózat kialakításához vezető élőhelyvédelmi rendelkezések segítségével megőrizték azokat a területeket, amelyek bizonyos ritka és veszélyeztetett fajok szempontjából kulcsfontosságúak.

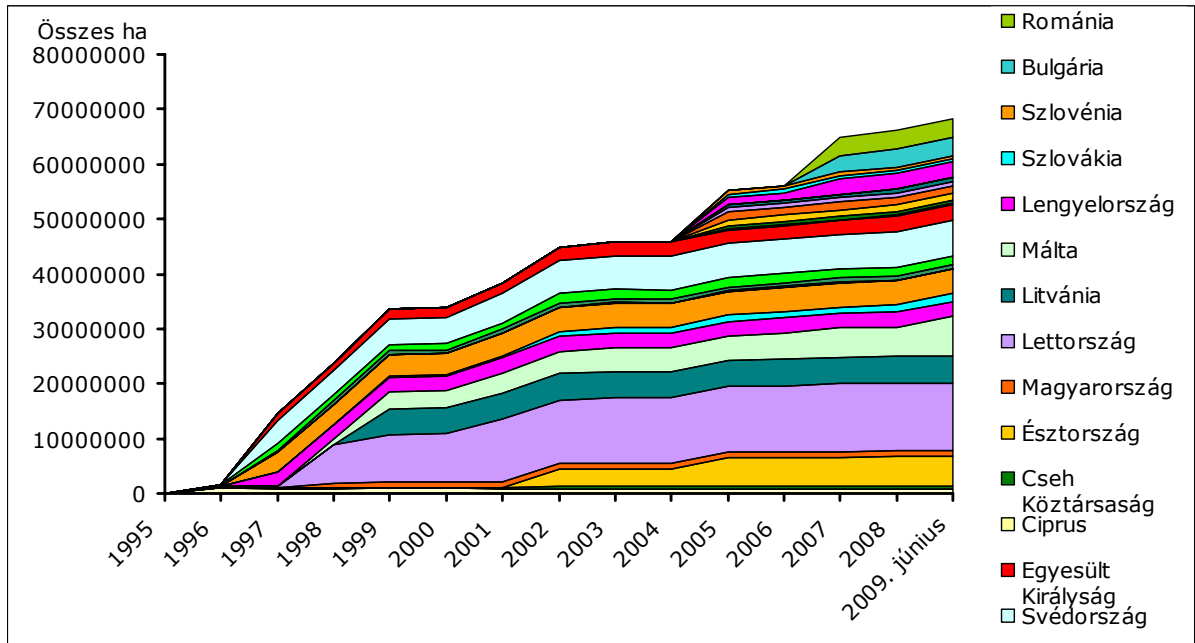
A Natura 2000 területeken a tagállamok nem végezhetnek olyan károsító tevékenységet, amely jelentős mértékben veszélyeztetheti azokat a fajokat és élőhelyeket, amelyek megőrzése érdekében az adott terület védelmet élvez, ugyanakkor meg kell tenniük a megfelelő védelmi intézkedéseket annak érdekében, hogy a kedvező védettségi helyzetet fenntartsák vagy visszaállítsák.

A Natura 2000 hálózat kialakítása már csaknem befejeződött

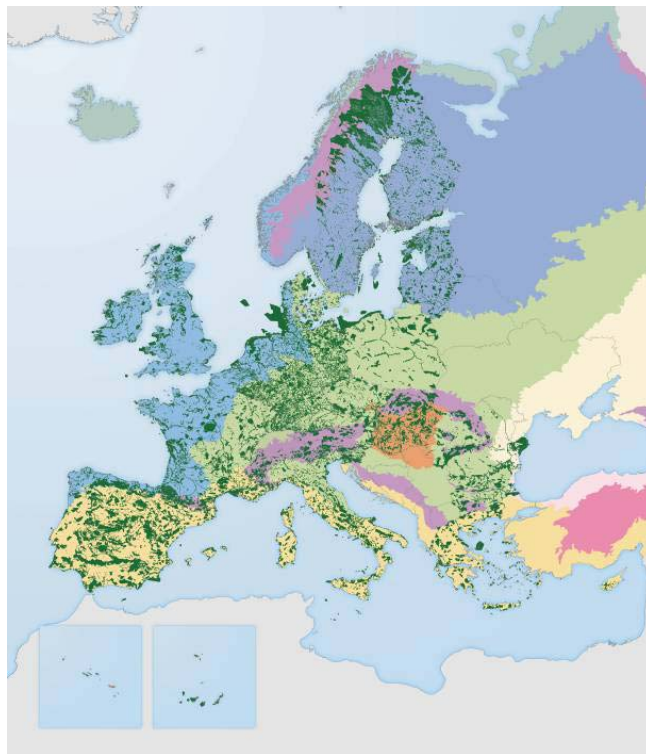
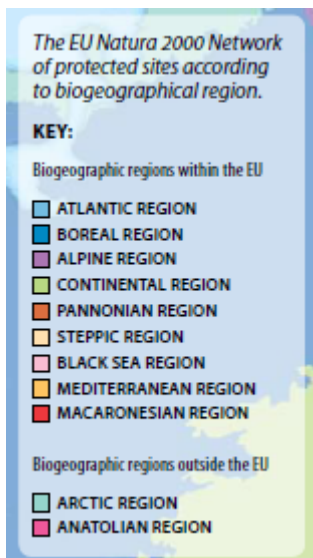
Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének egyik legfőbb prioritása e két irányelv teljes és határidőn belüli végrehajtásának garantálása. Jelentős előrelépés történt a Natura 2000 hálózat kialakításában. 2006 óta több mint 200 000 km² szárazföldi és tengeri területet kapcsolnak be a hálózatba.

2010-re a hálózat a 27 tagállamban több mint 26 000 területet foglal magában, és ezzel a világon a védett területek legnagyobb koordinált hálózata lesz.

Szintén jelentős előrelépés történt a Natura 2000 területek tengeri környezetben történő kijelölése terén, azonban ez a folyamat még nem zárult le. A tengeri területek azonosítását megnehezíti az adott térségek elérhetetlensége és a tudományos ismeretek hiánya; mindazonáltal a Natura 2010 hálózat tengeri részének 2012-ig kialakításra kell kerülnie.

Felirat az ábrához: A tagállamok által az uniós élőhelyvédelmi irányelv értelmében kijelölt területek teljes területe éves bontásban

Térkép: A védett helyszínek EU Natura 2000 hálózata biogeográfiai régiók szerint

A védett helyszínek EU Natura 2000 hálózata
biogeográfiai régiók szerint
JELMAGYARÁZAT:
biogeográfiai régiók az EU-n belül

ATLANTI RÉGIÓ
BOREÁLIS RÉGIÓ
ALPESI RÉGIÓ
KONTINENTÁLIS RÉGIÓ

PANNON RÉGIÓ
SZTYEPP-RÉGIÓ
FEKETE-TENGERI RÉGIÓ
FÖLDKÖZI-TENGERI RÉGIÓ
MAKARONÉZIAI RÉGIÓ

biogeográfiai régiók az EU-n kívül
SARKVIDÉKI RÉGIÓ
ANATÓLIAI RÉGIÓ

A Natura 2000 területek kezelése

Ahogy a Natura 2000 hálózat kialakítása lezárul, egyre nagyobb figyelmet kap annak garantálása, hogy a célzott területek és fajok védelme és helyes kezelése megvalósuljon, és hogy az EU-n belül kedvező védettségi helyzetbe kerülhessenek. Jelenleg ez az összes védett faj és élőhelytípus csupán 17 %-áról mondható el.

A kezelési tervek – jóllehet készítésük nem kötelező – hasznos eszköznek bizonyultak annak megállapítására, hogy az egyes helyszíneken területi szinten milyen védelmi fellépésekre van szükség. Elősegítik továbbá azt is, hogy a többi érdekelt és földhasználó is bekapcsolódjon a területek kezelésének folyamatába, figyelembe véve a helyi földhasználatot és a regionális jellegzetességeket.

A Natura 2000 nem csupán természetvédelmi területek hálózata. Tekintettel van arra, hogy az ember a természet elválaszthatatlan része, és hogy az ember és a természet kapcsolata akkor a legjobb, ha partneri. A Natura 2000 célja nem az, hogy szisztematikusan kizárja a gazdasági tevékenységeket, hanem az, hogy megállapítsa azokat a paramétereket, amelyeken belül e tevékenységek mellett is megőrizhetők az értékes fajok és élőhelyek.

Ez a megközelítés sok szempontból előnyös a természetvédelem és a vidéki térségekben élő és dolgozó emberek számára. Annak köszönhetően, hogy a Natura 2000 területek kezelése során aktív kapcsolat alakul ki a különböző földhasználók között, biztosítható, hogy fennmaradnak olyan félig természetes élőhelyek és fajok, amelyek léte a megfelelő kezelés függvénye. A Natura 2000 léptékének köszönhetően komoly segítséget jelent az európai vidéki területek gazdasági életképessége és társadalmi kapcsolatrendszerének megőrzésében.

Felirat a fényképhez: A kék vércse (*Falco vespertinus*) európai jelentőségű veszélyeztetett faj – védelmére 2009-ben kidolgoztak egy európai uniós cselekvési tervet

Eddig elért eredmények

- *A Natura 2000 hálózat kialakítása a szárazföldi területeken csaknem befejeződött.*
- *Komoly előrelépés történt a tengeri Natura 2000 területek kijelölésében.*
- *Sok területen pozitív kezelési intézkedések kerültek bevezetésre.*
- *Több uniós jelentőségű faj kapcsán fogadtak el fajvédelmi cselekvési tervet.*
- *2009-ben közzétették a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védettségi állapota első átfogó, általános felmérésének eredményeit.*
- *Iránymutató dokumentumokat dolgoztak ki több ipari ágazat számára a két természetvédelmi irányelv végrehajtásának elősegítésére.*
- *Az EU LIFE+ alapokból a 2007–2009-es időszakban évente átlagosan minimum 119,5 millió eurót különítettek el azzal a céllal, hogy a Natura 2000-en belül támogassák a gyakorlati védelmet, valamint a biológiai sokféleség megőrzését szolgáló más fellépéseket.*
- *Közzétették a Natura 2000 kezelésének uniós pénzügyi eszközökkel történő finanszírozására vonatkozó uniós iránymutatást.*
- *A környezetvédelmi felelősségről szóló irányelvet minden tagállam átültette nemzeti jogába.*
- *Az EU legkülső régiói és tengerentúli országai veszélyeztetett fajainak és élőhelyeinek védelmére a Natura 2000 hálózat mintájára új, önkéntes rendszert alakítottak ki.*

2. CÉLKITŰZÉS:

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESEG ÉS AZ ÖKOSZISZTÉMASZOLGÁLTATÁSOK MEGŐRZÉSE ÉS HELYREÁLLÍTÁSA AZ EU TÁGABB ÉRTELEMBEN VETT VIDÉKI TÁJAIN

Az egyre erősebben fragmentálódó táj

A két környezetvédelmi irányelv önmagában nem fogja megőrizni Európa biológiai sokféleségét, ezért további fellépésre van szükség a tágabb vidéki területek természetes ökoszisztémáinak megőrzésére. A még megmaradt, nagy értéket képviselő európai területek nagy része – a Natura 2000 hálózaton belül is – továbbra is ki van téve az olyan veszélyeknek, mint a szennyezés és az egyre intenzívebbé váló földhasználat. Emellett ezeket a területeket ellenséges és egyre kevésbé átjárható területek veszik körbe.

A következmények túlmutatnak a fajok kihalásán. A biológiai sokféleség ökoszisztémáink hajtómotorja, elengedhetetlen ahhoz, hogy az ökoszisztémák olyan fontos szolgáltatásokat tudjanak nyújtani társadalmunk számára, mint amilyen például a víztisztítás vagy a talaj termékenysége. Ha az egészséges ökoszisztémák elveszítik élőhelyeik heterogenitását és fajaik biológiai sokféleségét, vagy ha túlzott mértékben degradálódnak, szétagolódnak és elszigetelődnek, súlyos mértékben csökken vagy teljesen elvész a képességük arra, hogy értékes szolgáltatásokat nyújtsanak.

Az EU közös agrárpolitikájának környezetbarátabbá tétele

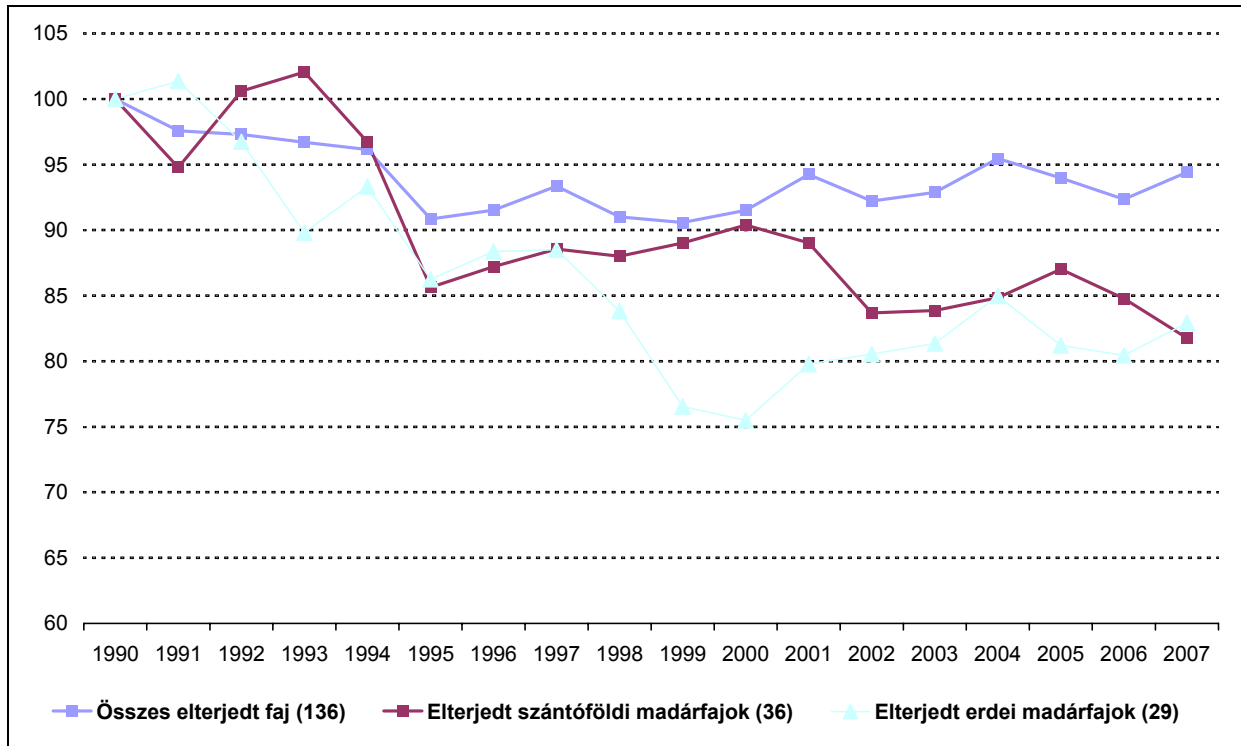
Mivel Európában jelenleg is a gazdálkodás a meghatározó földhasználati mód – az EU területének csaknem 50 %-a áll művelés alatt –, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terv különös hangsúlyt fektet arra, hogy a biológiai sokféleséggel kapcsolatos szükségleteket az EU közös agrárpolitikájába (KAP) integrálják.

A KAP és a vidékfejlesztési rendelet (2007–2013) értelmében új szakpolitikai eszközök és intézkedések használhatók fel arra, hogy a biológiai sokféleséggel kapcsolatos megfontolásokat az egész EU-ban integrálják a mezőgazdasági és erdészeti gyakorlatba. A KAP első pilléréhez tartozó közvetlen kifizetéseket függetlenítték a termeléstől, és környezetvédelmi, állatjóléti és élelmiszerbiztonsági szabványoknak való megfeleléshez kötötték.

Emellett olyan, a II. pillérhez tartozó új vidékfejlesztési intézkedéseket vezettek be, amelyek a vadon élő állatok és növények számára jótékony hatású mezőgazdasági és erdészeti tevékenységeket támogatnak. Ilyen például további kifizetések bevezetése a Natura 2000 területek esetében, amelyek célja a bevételkiesés vagy a Natura 2000 hálózat célkitűzéseinek eléréséhez szükséges járulékos kezelési kötelezettségek teljesítésével járó költségek kompenzálása. Magukban foglalnak továbbá olyan kötelező agrár- vagy erdészeti környezetvédelmi programokat, amelyek az olyan gazdálkodók és erdészek igényeihez szabhatók, akik önkéntesen alkalmaznak a környezetvédelemre és a biológiai sokféleségre a minimális szabványnál nagyobb mértékű pozitív hatással bíró gazdálkodási gyakorlatokat.

Az 27 tagállamból álló EU-ban a vidékfejlesztésre fordított összeg körülbelül 23 %-át szánják agrár-környezetvédelmi intézkedések fedezésére, és további 590 millió eurót fordítanak a Natura 2000-rel kapcsolatos kifizetésekre. Habár még nem lehet meghatározni pontosan, hogy az agrár-környezetvédelmi intézkedésekre elkülönített összeg mekkora részét fordítják természetvédelmi fellépésre, az egyértelmű, hogy azoknak a biológiai sokféleségre gyakorolt hatása igen pozitív lesz, és hogy csökkennek a negatív hatások a vadon élő

állatokra és növényekre azon tágabb területeken, ahol mezőgazdálkodás vagy erdőgazdálkodás folyik.

Forrás: Eurostat, 2010 (env_bio2) - EBCC/RSPB/BirdLife/Statistics Netherlands.

- *Felirat az ábrához:*

Az utóbbi 20 évben a szántóföldi madarak és az erdei madarak száma körülbelül kb. 25 %-kal csökkent; ez a tendencia végre megfordulni látszik

Felirat a fényképhez:

Az egyre intenzívebb mezőgazdasági tevékenység és a földterületek termelésből való kivonása kettős terhelést jelent, amely az európai biológiai sokféleséget fenyegető egyik legnagyobb veszély

A szennyezés csökkentése

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének másik fontos vonása, hogy nagy hangsúlyt fektet az európai édesvízi rendszerek szennyezettségének csökkentésére. Különös fontosságot tulajdonít a felszíni és a talajvizek szennyeződésektől és állapotromlástól való védelmét célzó vízügyi keretirányelv teljes és határidőn belüli végrehajtásának.

Az irányelv célja biztosítani, hogy 2015-ig minden víz jó állapotba kerüljön (ideértve az ökológiai állapotot is). Ez a célkitűzés az EU 110 vízgyűjtő területe szintjén elfogadott kezelési tervek és célzott cselekvési tervek végrehajtása során valósul meg. E kezelési tervek elkészítése már nagyrészt megtörtént; többségük 2009 végére a Bizottság elé került jóváhagyásra. A közelmúltban végzett tanulmányok rámutattak arra, hogy az EU környezetvédelmi szabványainak köszönhetően a legtöbb európai folyónál megkezdődött a szennyezettség mértékének csökkenése.

Eddig elért eredmények

- *Az uniós vidékfejlesztési rendelet (2007–2013) értelmében jelentős összegű támogatás vált hozzáférhetővé az erdős és mezőgazdasági területek biológiai sokféleségének támogatására.*
- *A 27 tagállamból álló EU-ban több mint 22 milliárd eurót különítettek el agrár-környezetvédelmi és erdészeti környezetvédelmi intézkedésekre.*
- *További 590 millió euró vált elérhetővé a mezőgazdasági vagy erdei Natura 2000 területekkel kapcsolatos kifizetésekre.*
- *A KAP 2008-as állapotfelmérése során a biológiai sokféleség nagyobb hangsúlyt kapott.*
- *A Bizottság 2010-ben zöld könyvet fogadott el az erdővédelemről, és ezzel megkezdődött az erdővédelemmel és az erdészeti információs rendszerrel kapcsolatos uniós megközelítés kialakítása.*
- *2010-ben megjelent a talaj biológiai sokféleségének új európai atlasza.*
- *A vízügyi keretirányelv értelmében a tagállamok készítik a vízgyűjtő-gazdálkodási terveket.*
- *Európa édesvízi ökoszisztémáinak vízminősége javul.*
- *2009-ben keretirányelvet fogadtak el a peszticidek fenntartható használatáról.*
- *Folyamatban van egy olyan, ökológiailag koherens, környezetbarát európai infrastruktúrára vonatkozó elgondolás kialakítása, amely segíthet az élőhelyek fragmentálódása, valamint a tágabb vidéki térségek értékes mezőgazdasági és erdős területeinek eltűnése jelentette veszélyek kezelésében.*

3. CÉLKITŰZÉS:

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESEG ÉS AZ ÖKOSZISZTÉMASZOLGÁLTATÁSOK MEGŐRZÉSE ÉS HELYREÁLLÍTÁSA AZ EU TÁGABB TENGERI KÖRNYEZETÉBEN

Az európai tengerek terhelése

Az EU-t körülvevő nagy kiterjedésű tengeri területek igen fontos szerepet játszanak a biológiai sokféleség megőrzésében. A környezet itt is hatalmas terhelés alatt van. A túlhalászás elterjedt jelenség, és több halállomány a biztonságos biológiai határérték alatt van. Az éghajlatváltozás, az invazív idegen fajok és az intenzív tengeri forgalom – amelynek következtében nő az olajszenyezés veszélye – tovább súlyosbítják e problémákat.

A szárazföldről eredő szennyezés és eutrofizáció továbbra is elfogadhatatlan mértékű. A tápanyag-feldúsulás következtében beálló eutrofizáció nemkívánatos következmények egész láncolatát válthatja ki; ennek első láncszeme a planktonalgák túlzott elszaporodása, amely növeli a tengerfenékre leszálló szerves anyag mennyiségét. Emiatt bekövetkezik az oxigénfogyasztás mértékének növekedése, amely oxigénhiányhoz és olyan „holt zónák” kialakulásához vezethet, ahol az élet más formái nem tudnak fennmaradni.

Közös halászati politika

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terv arra szólít fel, hogy az EU közös halászati politikája keretében a tengeri környezet felhasználása fenntarthatóbb módon történjen. Miután évtizedekig folyt túlhalászás és nem szelektív halászat, a fennmaradó állománnyal való gazdálkodás válságos helyzetbe jutott. Ennek fényében az EU tagállamai igen gyorsan kialakítottak olyan, különféle tengeri területeken élő kereskedelmi halállományokra vonatkozó többéves gazdálkodási és helyreállítási terveket, amelyek célja a fogások fenntarthatóbb szintre való csökkentése és az összeomlott állományok helyreállítása.

Intézkedéseket tettek továbbá szelektívebb halászati gyakorlatok bevezetésére annak érdekében, hogy csökkentsék a nem célfajok – például a fókák és delfinek – elfogadhatatlanul nagy mértékű járulékos kifogását, valamint hogy megvédjék a veszélyeztetett nyílt tengeri élőhelyeket, például a földközi-tengeri neptunhínár-állományokat és az Atlanti-óceán észak-keleti részén található korallzátonyokat. E folyamat előmozdítása érdekében a tagállamok többsége a megreformált Európai Halászati Alap (2007-2013) segítségével törekszik az erőforrások és az EU halászati kapacitása közötti fenntartható egyensúly kialakítására, valamint a tengeri környezet és veszélyeztetett élőhelyek és fajok magasabb fokú védelmére.

Az EU tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelve

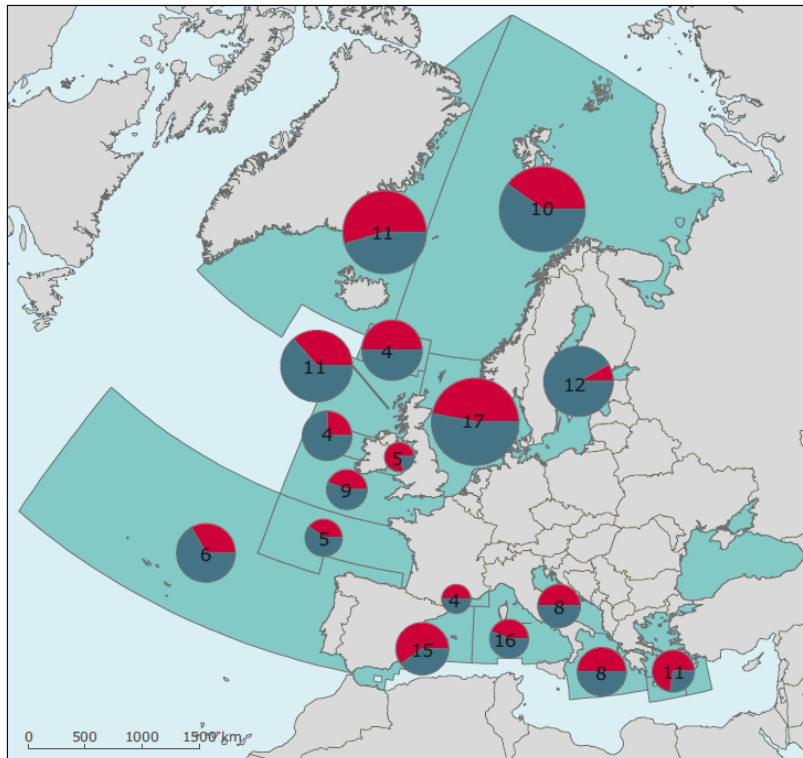
2008-ban az EU elfogadta a tengervédelmi stratégiáról szóló ambiciózus keretirányelvet, amely a tengeri környezet minőségének javítását célzó összehangolt, ökoszisztémaalapú megközelítést határoz meg. A keretirányelv a meglévő jogszabályokra és egyezményekre épít; végső célkitűzése, hogy a tengeri környezet 2020-ra elérje a jó környezeti állapotot. A vízügyi keretirányelvhez hasonlóan olyan közös célkitűzéseket és alapelveket határoz meg, amelyeket az EU egyes tengeri térségeinek szintjén kell alkalmazni. Ez a négy tengeri térség a következő: az Atlanti-óceán északkeleti része, a Fekete-tenger, a Balti-tenger és a Földközi-tenger.

Mivel a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv végrehajtása csak nemrég kezdődött, még korai lenne következtetéseket levonni a tengeri környezetre gyakorolt hatásával

kapcsolatban. Az azonban egyértelmű, hogy ha az egyes tengeri területek szintjén megindul és végrehajtásra kerül az összehangolt cselekvési terv, az jelentős pozitív hatással lesz a tengeri ökoszisztémákra – a védett tengeri területeken és azokon kívül egyaránt. A tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv fontos politikai eszköz abból a szempontból is, hogy garantálja azt, hogy az EU 2009-ben elfogadott új integrált tengerpolitikája tekintetbe veszi az összes környezetvédelmi megfontolást.

Felirat a fényképhez:

A víz alatti neptunhínár-állományokat rendkívüli biológiai sokféleség jellemzi, és ezek fontos szerepet játszanak a partok védelmében

Felirat a térképhez

A biztonságos biológiai határértékek fölötti és alatti állományok aránya

Az ábra azt mutatja, hogy a felmért állomány mekkora része túlhalászott (vörös), és mekkora része van a biztonságos biológiai határérték fölött (kék). A körök mérete a régióra jellemző fogás mértékét mutatja.

Eddig elért eredmények

- A tengervédelmi stratégiáról szóló, 2008-ban elfogadott irányelv célja, hogy 2020-ra az EU minden tengeri területe jó környezeti állapotba kerüljön.
- A 22 parti tagállamból 19 fogadta el vagy készül elfogadni a tengerparti övezet integrált kezelésére vonatkozó terveket.
- Az Európai Tengerbiztonsági Ügynökség technikai és tudományos segítséget nyújtott a Bizottságnak és a tagállamoknak az olajszennyezésekre adott válaszlépések terén.
- Többféle, az összeomlott állományok újbóli kialakítását célzó helyreállítási tervet fogadtak el a különböző vizekben élő kereskedelmi halállományokra vonatkozólag.
- Jogsabályok születtek annak érdekében, hogy a mélytengeri veszélyeztetett élőhelyeket megóvják a nem fenntartható halászati gyakorlatoktól.

- *2009-ben elfogadták a cápákkal kapcsolatos közösségi cselekvési tervet.*
- *A legtöbb tagállam olyan projekteket indított, amelyek célja a fenntartható halászat előmozdítása és a tengeri biológiai sokféleség megőrzésének támogatása az Európa Halászati Alap keretein belül.*

4. CÉLKITŰZÉS:

A REGIONÁLIS FEJLESZTÉS, A TERÜLETFEJLESZTÉS ÉS A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGÉNEK ERŐSÍTÉSE AZ EU-BAN

Integráltabb területrendezési folyamat

A világ többi térségéhez képest az EU viszonylag sűrűn lakott földrész, és a földterület nagy része aktív használatban van. Ez azt jelenti, hogy a különféle fejlesztési tevékenységek nagy mértékben terhelik a fennmaradó természetes térségeket.

Felismerve azt, hogy az ilyen értékes ökoszisztémákat meg kell védeni a nem megfelelő fejlesztésektől, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terv különös hangsúlyt fektet arra, hogy az új fejlesztési tervek és projektek tekintetében elvégezzék a biológiai sokféleség értékelését, készüljön stratégiai környezeti vizsgálat vagy környezeti hatásvizsgálat. Ez biztosítja, hogy a természetes környezetre gyakorolt negatív hatás a lehető legkisebb legyen, vagy kiküszöbölődjön alternatív helyszínek válsztása vagy megfelelő kompenzációs intézkedések révén.

Ezek az értékelések – amennyiben a kezdeti, tervezési szakaszban történnek meg – lehetővé teszik, hogy a biológiai sokféleségre vonatkozó megfontolások figyelembe vétele már a kezdetekkor megtörténjen. A területrendezés e stratégiai megközelítésének köszönhetően a fejlesztés integráltabb és fenntarthatóbb lesz, valamint csökken a nehézségek és a késedelmek kockázata.

Minden olyan új tervnek és programnak, amely az EU strukturális alapjaihoz (az Európai Regionális Fejlesztési Alaphoz, az Európai Szociális Alaphoz vagy a Kohéziós Alaphoz) kapcsolódik, át kell esnie egy stratégiai környezeti vizsgálaton, mielőtt finanszírozását jóváhagyják.

Emellett azokat a nagyobb (50 millió eurónál nagyobb értékű) fejlesztési projekteket, amelyek társfinanszírozása az EU strukturális alapjain keresztül történik, először az Európai Bizottságnak kell elfogadnia. Ilyenkor a Bizottság győződik meg arról, hogy a környezeti hatásvizsgálat és a Natura 2000 területeket érintő projektek esetén a megfelelő értékelés teljes mértékben figyelembe vegye a természetes környezetre gyakorolt lehetséges hatásokat (ideértve a biológiai sokféleséget is), valamint hogy megfelelő intézkedések történjenek a negatív hatások kiküszöbölésére vagy minimalizálására.

Beruházás a természetbe

Az EU 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó strukturális alapjai lehetőséget biztosítanak a biológiai sokféleség megőrzésének közvetlen vagy közvetett támogatására a regionális vagy helyi fejlesztési tervek és programok keretében. A tagállamok összesen körülbelül 2,7 milliárd eurót szántak a biológiai sokféleség és a természetvédelem előmozdítására (ideértve a Natura 2000-et is). Az idegenforgalom keretein belül további 1,1 milliárd eurót szánunk a természeti értékek védelmére és 1,4 milliárd eurót a természeti örökség védelmére és fejlesztésére. Mindkét terület tartalmaz a természettel és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos projekteket.

Bizonyos tagállamok elsősorban arra használják fel az alapokat, hogy előmozdítsák az élőhelyek helyreállítását, és hogy az infrastrukturális fejlődés következtében fragmentálódott területeket újra összekapcsolják (pl. ökológiai folyosók létrehozásával). Más tagállamok inkább a Natura 2000 hálózat végrehajtását vagy a természet idegenforgalmi vagy egyéb rekreációs fejlesztésekkel összekötött védelmét helyezik előtérbe.

Felirat a fényképhez:

A mesterséges területek továbbra is növekednek, ami negatív hatással van a természetes élőhelyekre

Ökohíd egy autópálya fölött a hollandiai Hoge Veluwe Nemzeti Parkban

Eddig elért eredmények

- *Az EU új strukturális alapjai (2007–2013) keretében minden tervet és programot stratégiai környezeti vizsgálatnak vetnek alá.*
- *Az EU új strukturális alapjai keretében új lehetőségek váltak elérhetővé a biológiai sokféleség megőrzésének közvetlen támogatására a regionális fejlesztési programokon és a határokon átnyúló programokon belül.*
- *Az uniós alapokból társfinanszírozott nagyobb projektek pályázati űrlapjai kifejezetten tartalmazzák, hogy teljes környezetvédelmi hatásvizsgálat és a Natura 2000 helyszínek esetében megfelelő értékelés készítendő.*
- *A környezeti stratégiai vizsgálatok, a környezetvédelmi hatásvizsgálatok és a megfelelő értékelés helyes elvégzését a Bizottsági iránymutatása és jogsértési eljárások is előmozdítják.*
- *Jelenleg folyik egy ökológiai szempontból koherens, környezetbarát európai infrastruktúra koncepciójának kialakítása azzal a céllal, hogy 2011-ben elfogadásra kerülhessen egy olyan uniós stratégia, amely előmozdítja az élőhelyek fragmentálódása által okozott probléma kezelését, és amely az ökoszisztémák fejlesztésével és fenntartásával járul hozzá az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítéséhez.*

5. CÉLKITŰZÉS:

AZ INVAZÍV IDEGEN FAJOK ÁLTAL AZ EU BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGÉRE GYAKOROLT HATÁS SZÁMOTTEVŐ CSÖKKENTÉSE

Az invazív idegen fajok elterjedése

Az invazív idegen fajok olyan nem őshonos fajok, amelyeknek a természetes élőhelyükön kívüli megjelenése veszélyt jelent a biológiai sokféleségre. Ezek lehetnek állat-, növény-, gomba- vagy mikroorganizmus-fajok, és elterjedésük a biológiai sokféleség egész világon tapasztalható csökkenésének második fő oka az élőhelyek eltűnése és elpusztulása után.

A modern kereskedelmi gyakorlatok növelik az esélyét annak, hogy egyes fajok átlépik természetes élőhelyük biogeográfiai határait. Ahogy a kereskedelem, az utazás és a közlekedés egyre intenzívebbé vált az EU-ban és a világ többi részén is, exponenciálisan megnőtt az új fajok szándékos vagy nem szándékos betelepítésének mértéke. Az előrejelzések szerint ez a tendencia a jövőben is folytatódik, miközben a már betelepített idegen fajok populációi tovább növekednek.

Számos betelepített faj kulcsfontosságú az európai gazdaság alapjait jelentő termelési rendszerek szempontjából. Ezek a fajok igen sok munkalehetőséget biztosítanak, és a társadalom szemében értékesek (ilyenek például a dísznövények, a kedvtelésből tartott állatok, az egzotikus madarak, a vadak, a horgászható halak és az akvakultúra). Azonban a betelepített fajok egy része invazívvá vált, és veszélyezteti az Európában őshonos növények és állatok biológiai sokféleségét. Eddig több mint 10 000 idegen fajt azonosítottak; ezeknek körülbelül 10–15 %-a jelent potenciális veszélyt Európa biológiai sokféleségére.

Elszaporodásuk következményei az egész EU-ban érezhetők. Amellett, hogy túl erős konkurenciát jelentenek az őshonos fajoknak és élőhelyeknek, komoly gazdasági károkat is okoznak. 2008-ban az EU-ban az invazív idegen fajok szabályozása és az általuk okozott károk kiigazítása a becslések szerint 9,6–12,7 milliárd euróba került.

Az invazív idegen fajokkal kapcsolatos uniós stratégia felé

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terve hangsúlyozza, hogy az invazív fajok okozta probléma kezelését prioritásnak kell tekinteni. Az uniós szintű közös megközelítés kialakításának szükségességét az is mutatja, hogy az egyes országokban megtett lépéseket hatástalanítja, ha más országok nem tesznek intézkedést, és a fellépés összehangolatlan.

A hatályos uniós jog és a szakpolitikák részben már foglalkoznak az invazív fajok okozta problémák megoldásával. Jelenleg azonban nincsenek olyan mechanizmusok, amelyek előmozdítanák a szomszédos országok vagy az azonos alrégióba tartozó országok megközelítéseinek harmonizációját vagy következetessé tételét. Formálisan nem követelmény kockázatelemzés elvégzése a nem őshonos fajok szándékos betelepítése esetén, holott ez a folyamat adott esetben hatással lehet a biológia sokféleségére.

Erre az aggályra reagálva a Bizottság 2008 decemberében közzétett egy közleményt „Az invazív fajokra vonatkozó európai uniós stratégia” címmel. A dokumentum négy szakpolitikai lehetőséget sorol fel az invazív idegen fajok jelentette veszély kezelésére. Ezek alapja az a nemzetközileg elfogadott háromlépcsős hierarchia, amely szerint a nemkívánatos betelepítés megakadályozása a leginkább költséghatékony és hatásos, valamint környezeti szempontból a legkevesebb kárt okozó megközelítés; a hierarchiában ezután következik a mentesítés (ahol ez megoldható), majd a hosszú távú elszigetelés/szabályozás.

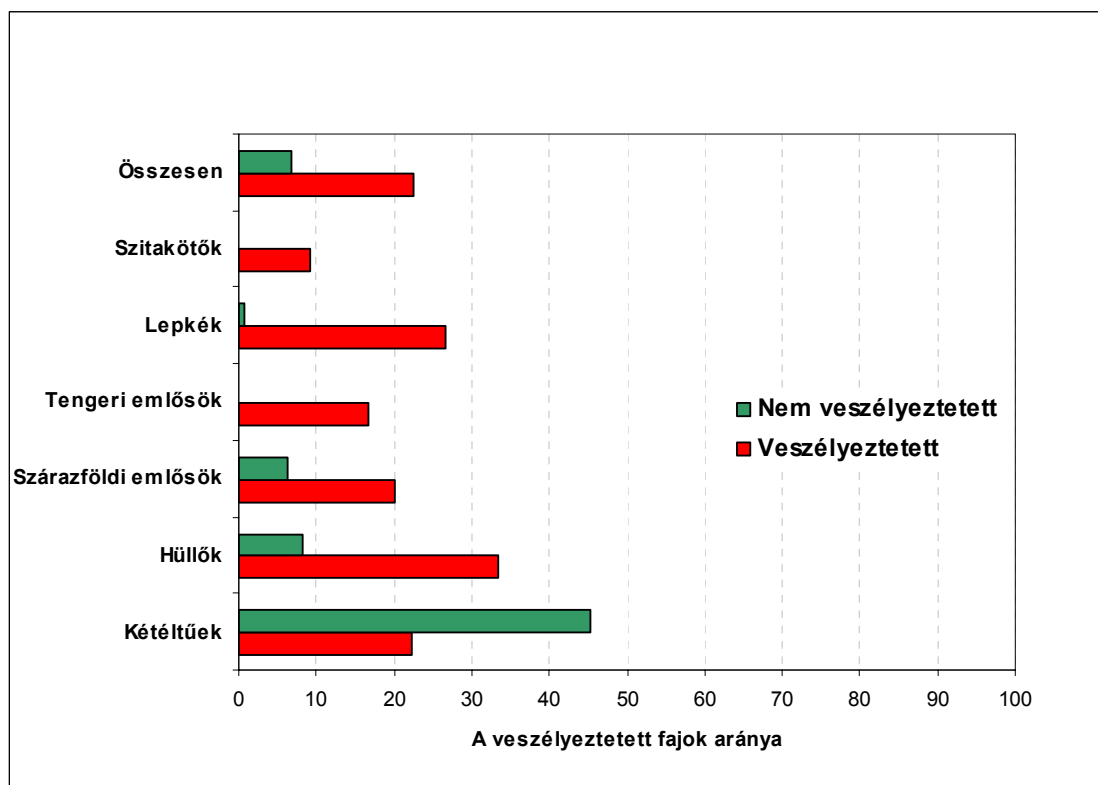
A közlemény hangsúlyozza, hogy létre kell hozni egy olyan korai előrejelző rendszert, amelynek segítségével a szomszédos országok gyors információcserét folytathatnak az új invazív fajok megjelenéséről, valamint konzultálhatnak a terjedésük megállítását célzó, országhatárokon átnyúló intézkedésekről. A következő lépés az invazív idegen fajokra vonatkozó európai uniós stratégia kidolgozása.

Felirat a fényképhez:

A kaukázusi medvetalp (*Heracleum mantegazzianum*) Európa sok részén invazívvá vált

Eddig elért eredmények

- „Az invazív fajokra vonatkozó európai uniós stratégia felé” című uniós közlemény, amelyet 2008-ban tettek közzé, több olyan szakpolitikai lehetőséget vázol, amely az invazív idegen fajokkal kapcsolatos uniós stratégia alapja lehet.
- Tanulmány készül egy, az egész EU-ra kiterjedő, az invazív idegen fajokkal kapcsolatos korai előrejelző rendszer kialakításának megvalósíthatóságáról.
- Az EU LIFE forrásaiból 38 millió eurót fordítottak a Natura 2000 hálózaton belül és kívül az invazív idegen fajoktól való mentesítésre, valamint e fajok szabályozására.
- Az invazív fajok vízi ökoszisztémákra gyakorolt hatásainak értékelését (valamint annak értékelését, hogy e fajokat milyen módon kell figyelembe venni a vizek jó minőségének meghatározásánál) a Közös Kutatóközpont koordinálja.
- Az EU kutatási és technológiai fejlesztési programjai több olyan projektet támogatnak, amelynek célja az adatgyűjtés az invazív idegen fajokkal kapcsolatos uniós szakpolitika kialakításához. Ilyen többek között a DAISIE, az ALARM és a NOBANIS projekt.
- 2007-ben hatályba lépett az idegen fajok akvakultúrában történő alkalmazásáról szóló 708/2007/EK rendelet.

Felirat az ábrához

Az invazív idegen fajok miatt kedvezőtlenül érintett, veszélyeztetett, illetve nem veszélyeztetett fajok aránya fajcsoportonként

6–8. CÉLKITŰZÉS

Az EU SZEREPÉNEK MEGERŐSÍTÉSE A VILÁG BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉGÉNEK MEGŐRZÉSE TERÜLETÉN

A biológiai sokféleség támogatása európai uniós külső segítségnyújtással

Az EU tudatában van annak, hogy ha a nemzetközi szinten hiteles partner akar lenni, akkor nem elég az európai biológiai sokféleségre fókuszálnia. Foglalkozni kell azzal is, hogy az EU-ra jellemző nagymértékű fogyasztás hogyan hat a világ többi részére. Ezért az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének célkitűzései közül három az EU-nak a világ biológiai sokféleségének megőrzése terén játszott szerepével kapcsolatos.

Ezek a célkitűzések – amellet, hogy sürgetik a biológiai sokféleségről szóló egyezmény és más hasonló egyezmények az egész világon történő végrehajtását – olyan kérdéseket is érintenek, mint a nemzetközi kereskedelem vagy a fejlesztési politikák és programok környezetbarátabbá tétele.

A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési politikában az EU vállalta, hogy elősegíti a biológiai sokféleség szempontjának érvényesítését fejlesztési együttműködési programjaiban. Ennek érdekében elkészült az európai uniós külső együttműködésben részt vevő legtöbb ország és régió környezetvédelmi profilja. Eddig körülbelül 133 millió eurót fordítottak a biológiai sokféleség megőrzésére e földrajzi programok keretében, főként a közép-afrikai régióban, Etiópiában, Malawiban, Hondurasban, Bolíviában és Brazíliában. Azonban további erőfeszítéseket kell tenni. Az alacsony részvételi arány egyik oka az, hogy az érintett országok sok esetben sem tekintik prioritásnak a biológiai sokféleséget.

Az EU környezetvédelmi és természeti erőforrásokkal kapcsolatos tematikus programja (ENRTP) az utóbbi négy évben (2007–2010) több, mint 114 millió eurót tett hozzáférhetővé a biológiai sokféleség megőrzésének céljára. Emellett az EU nagymértékben hozzájárul az 5. Globális Környezetvédelmi Alap újrafeltöltéséhez is, amely a fejlődő országoknak nyújt támogatást a biológiai sokféleséggel, az éghajlatváltozással és egyéb globális környezetvédelmi kérdésekkel kapcsolatos projektekhez. A 2010–2014 közötti időszakra a biológiai sokféleséggel kapcsolatos projektekre és programokra 1,2 milliárd dollárt különítettek el.

A nemzetközi kereskedelem hatásának csökkentése

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervének elfogadása óta az EU még nagyobb erőfeszítéssel dolgozik azon, hogy előmozdítsa a környezetvédelmi megfontolások figyelembevételét a nemzetközi kereskedelemben. A fenntarthatósági hatásvizsgálati program részeként a Bizottság fenntarthatósági hatásvizsgálatokat készít valamennyi, Ázsiával, Afrikával és Latin-Amerikával tervezett regionális és kétoldalú szabadkereskedelmi és partnerségi megállapodáshoz.

Unió szinten az Európai Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy pályáztatási eljárásaik során törekedjenek arra, hogy a kiírások fele környezetbarát legyen. Az EU-ban a hatóságok évente körülbelül 2000 milliárd eurót költenek termékek és szolgáltatások – például számítógépek, épületek, papír, élelmiszer, takarítási szolgáltatások – beszerzésére. Ezek a hatóságok – amennyiben a pályáztatási eljárás során kikötik, hogy a termék vagy a szolgáltatás környezetbarát legyen – együttesen komoly hatást tudnak gyakorolni az EU-ra jellemző fogyasztási viselkedésformákra, és el tudják érni, hogy a környezetbarát termékek és technológiák iránti kereslet nagyobb legyen.

A biológiai sokféleséget érintő globális kereskedelem kapcsán elmondható, hogy jól halad a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény (CITES), valamint a 2003-ban elfogadott, az erdészettel kapcsolatos jogérvényesítésről, kormányzásról és az erdészeti termékek kereskedelméről szóló uniós cselekvési terv (FLEGT) végrehajtása. Az utóbbi előmozdítására az EU előterjesztett egy, a fát és fatermékeket piaci forgalomba hozó piaci szereplők kötelezettségeit meghatározó rendeletet. A javaslat alapja a kellő gondosság elve, amely megköveteli, hogy a kérdéses piaci szereplők olyan rendszert alkalmazzanak, melynek segítségével minimálisra csökkenthetik annak veszélyét, hogy illegális módon kitermelt fát vagy fatermékeket hozzanak forgalomba a közösségi piacon.

Felirat a fényképhez

[Az EU jelentős támogatással járul hozzá a trópusi erdők megóvásához](#)

A vörösszemű levelibéka (*Agalychnis callidryas*) a trópusi erdők megóvását célzó számos kampány jelképe

Eddig elért eredmények

- *A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó uniós fejlesztési politikán belül 113 millió eurót szánunk a biológiai sokféleség megőrzésére az egyes fejlődő országok számára indított külső segítségnyújtási programok keretében.*
- *Az EU környezetvédelmi és természeti erőforrásokkal kapcsolatos tematikus programja (ENRTP) a 2007–2010 közötti négyéves időszakra összesen 114 millió eurót tett elérhetővé a biológiai sokféleség megőrzése céljára.*
- *A biológiai sokféleség és a védett területek kezelésének finanszírozásáról szóló megállapodás értelmében az AKCS-országokban további 20 millió eurót szánunk ilyen célokra.*
- *A Bizottság – a kereskedelemmel kapcsolatos fenntarthatósági hatásvizsgálati programja részeként – fenntarthatósági hatásvizsgálatot készít valamennyi tervezett regionális és kétoldalú szabadkereskedelmi és partnerségi megállapodáshoz.*
- *A Bizottság és a tagállamok aktív szerepet vállalnak a genetikai forrásokhoz való hozzáférésről és az előnyök megosztásáról szóló bonni iránymutatással kapcsolatos figyelemfelhívás, valamint a végrehajtás előmozdítása terén.*
- *Az EU aktívan részt vesz a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló (CITES) egyezmény végrehajtásában.*
- *Komoly előrelépés történt az erdészettel kapcsolatos jogérvényesítésről, kormányzásról és az erdészeti termékek kereskedelméről szóló uniós cselekvési terv (FLEGT) előmozdításában.*
- *Az EU továbbra is sürgeti a biológiai sokféleségről szóló egyezmény és a többi hasonló egyezmény világszerte történő alkalmazását.*

9. CÉLKITŰZÉS:

A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG ÉGHAJLATVÁLTOZÁSHOZ VALÓ ALKALMAZKODÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Éghajlatváltozás és biológiai sokféleség

Széles körű a tudományos és politikai egyetértés abban a tekintetben, hogy az éghajlat az emberi tevékenység következtében változik. Ez abban mutatkozik meg, hogy a világ több részén szaporodnak a szélsőséges időjárási jelenségek – többek között a hosszabb aszályok, a gyakoribb áradások és a gleccserek olvadása. Ezeknek a gazdasági, társadalmi és környezeti költségei hatalmasak lehetnek.

Az éghajlatváltozás a vadon élő növényekre és állatokra is súlyos hatással van. Egy közelmúltban végzett értékelés, amely 122, egész Európában elterjedt madárfajt vizsgált, arra a következtetésre jutott, hogy az éghajlat felmelegedése 92 fajra van negatív hatással, és csupán 30 fajnak kedvez. Ez azt mutatja, hogy hatalmas változások várhatók az európai biológiai sokféleség terén és az ökoszisztémákban.

Teljes ökoszisztémák borulhatnak fel; sok már most olyan állapotban van, amely nem visszafordítható. Azonban a megóvott és fenntartható módon használt ökoszisztémák fontos szerepet játszhatnak az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésében, ugyanakkor hatékonyan és eredményesen használhatók az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében. A tőzeglápok, az erdők és a vizes élőhelyek képesek jelentős mennyiségű szén tárolására, míg a dűnék és az édesvízi ökoszisztémák az árvizekkel és az emelkedő tengerszinttel szemben nyújthatnak természetes védelmet.

Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése

Az éghajlatváltozás kezeléséhez kétféle válaszlépésre van szükség. Először is csökkenteni kell az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását. Másodszer az elkerülhetetlen hatások kezelésére az enyhítést és az alkalmazkodást szolgáló intézkedéseket kell tenni.

Az előbbivel kapcsolatban az üvegházhatást okozó gázok tagállamok általi kibocsátását mérő legújabb EEA-leltár azt mutatja, hogy az 1990-es értékekhez képest a kibocsátás mértéke 11,3 %-kal csökkent. Több ország – különösen az újabb tagállamok – nagymértékben csökkentették kibocsátásukat. Ennek eredményeként a 27 tagállamból álló EU csak a nemzeti kibocsátás csökkentésével már több mint 50 %-ban teljesítette azt az egyoldalú célkitűzést, miszerint 2020-ig 20 %-kal csökkenti a kibocsátást, és jó úton van afelé, hogy teljesíti a kiotói jegyzőkönyvben foglalt általános célkitűzéseket.

Az éghajlatváltozás hatásainak enyhítése a természet segítségével

2009-ben a Bizottság közzétette az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról szóló fehér könyvet. A dokumentum hangsúlyozza, hogy az ökoszisztémák integritását meg kell őrizni és helyre kell állítani, valamint hogy az EU számára olyan környezetbarát infrastruktúrát kell kialakítani, amely egészséges, egymással összekapcsolt ökoszisztémákat, valamint természetes tájelemeket tartalmaz. Kiemeli továbbá, hogy átfogó és integrált módon kell megközelíteni az ökoszisztémák, valamint az általuk nyújtott termékek és szolgáltatások fenntartását és jobbítását.

A dokumentum kimondja, hogy az ökoszisztémaalapú megközelítések könnyen használhatók, mindenki számára hozzáférhetők és költséghatékonyak. Az egészséges ökoszisztémák fenntartása gazdasági szempontból is indokolt, ugyanis technikailag igen nagy kihívással és rendkívüli költségekkel jár az ember által kialakított megoldásokat találni azon szolgáltatások helyettesítésére, amelyet a természet ingyen nyújt.

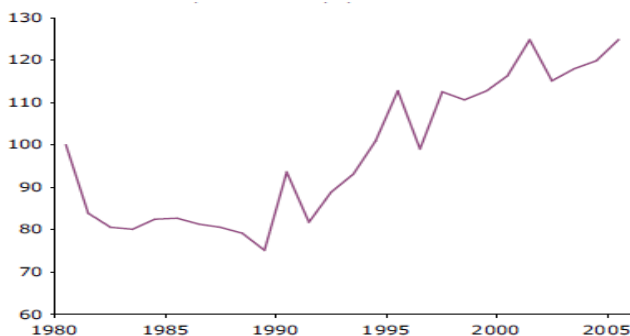
Ugyanakkor azt is biztosítani kell, hogy az enyhítést és az alkalmazkodást szolgáló intézkedések ne járjanak káros hatással a biológiai sokféleségre. Ezen a téren több kezdeményezés történt: ilyen például a fenntarthatósági kritériumok bevezetése a bioüzemanyagok és a folyékony bioenergiahordozók esetében a megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról szóló uniós irányelv értelmében.

Felirat a fényképhez

A sarki hófajdra (*Lagopus lagopus*) valószínűleg erős hatással lesz az éghajlatváltozás

ábra

Az utóbbi húsz évben jelentősen erősödött az éghajlatváltozás által az elterjedt madárfajok populációira gyakorolt hatás

• Eddig elért eredmények

- Több tagállam már jelentős mértékben csökkentette az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását.
- Az EU egésze több mint 50 %-os mértékben megvalósította azt az egyoldalú célkitűzést, miszerint 2020-ig 20 %-kal csökkenti kibocsátásait, és jó úton van afelé, hogy megvalósítsa a kiotói jegyzőkönyvben foglalt célkitűzéseket.
- Az EU sürgeti, hogy legkésőbb 2030-ig történjen meg a világ erdőborítottsága csökkenésének megállítása, és hogy 2020-ig a trópusi erdők súlyos mértékű irtása a jelenlegi szinthez képest legalább 50 %-kal csökkenjen.
- 2009-ben a Bizottság kiadott egy fehér könyvet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról, amelyben hangsúlyozza, milyen fontos az ökoszisztémák integritásának megőrzése és helyreállítása.
- Uniós finanszírozású kutatási projektek foglalkoznak az éghajlatváltozás biológiai sokféleségre gyakorolt hatásának vizsgálatával.
- A megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról szóló 2008/28/EK európai uniós irányelv a biológiai sokféleség védelme érdekében környezeti fenntarthatósági kritériumokat tartalmaz.

10. CÉLKITŰZÉS:

A TUDÁSALAP JELENTŐS MEGERŐSÍTÉSE

Biológiai sokféleséggel kapcsolatos kutatások a szakpolitikák alátámasztására

Tudományos szempontból igen nagy kihívást jelent a biológiai sokféleség összetettségének megértése. Ha szeretnénk jobban megismerni a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztémaszolgáltatásokkal való kapcsolatunkat, valamint az ezektől való függésünket, fel kell számolni ismereteink hiányosságát. Megbízhatóbb és átfogóbb tudásalapot kell teremteni a jövőbeli szakpolitikák és fellépések számára. A biológiai sokféleségnek az ökoszisztémák működésére gyakorolt hatása megismerése szempontjából kulcsfontosságú befektetést jelentenek az ökológiai megfigyelési programok, a modern technológiák alkalmazása és az interoperábilis adatbázisokhoz való hozzáférés biztosítása.

Az EU a biológiai sokféleséggel foglalkozó cselekvési tervben külön hangsúlyt fektet a biológiai sokféleségre és az ökoszisztémákra vonatkozó alapkutatások finanszírozására a kutatási keretprogramokban. A 6. és a 7. keretprogramban (2002–2006; 2007–2013) eddig több mint 200 millió eurót különítettek el a biológiai sokféleséghez kapcsolódó projektek finanszírozására. Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos politikájának fejlesztése során figyelembe veszik e projektek eredményeit és a tagállamok saját kutatási eredményeit is.

E folyamat további támogatására 2010 júniusában közzétették a biológiai sokféleséggel kapcsolatos kockázatok atlaszát, amely több európai projekt eredményét foglalja össze. Az Európai Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség létrehozta továbbá a Biológiai Sokféleség Európai Információs Rendszerét (BISE), amelynek általános célkitűzése hozzáférést biztosítani az európai biológiai sokféleségre vonatkozó következetes, frissített és független szakértők által felülvizsgált információhoz, adatokhoz és tudáshoz.

Az EU ugyanakkor aktív szerepet vállal a biológiai sokféleséggel kapcsolatos kutatás és adatgyűjtés nemzetközi szintű előmozdításában. A nemzetközi közösség meggyőzése szempontjából kulcsfontosságú volt, hogy 2010 júniusában megállapodás született egy, a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztémaszolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudományos–szakpolitikai platform (IPBES) létrehozásáról, amely független tudományos tanácsokkal járul hozzá a globális politikaalkotáshoz. Az EU emellett 1 millió eurót biztosít az UNEP – az ENSZ környezetvédelmi programja – számára az IPBES kialakításának elősegítésére.

A biológiai sokféleség gazdasági vonatkozásainak tanulmányozása

A G8+5 környezetvédelmi miniszterei által 2007-ben tett javaslatra reagálva az EU „Az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdasági vonatkozásai (TEEB)” című, meghatározó jelentőségű globális tanulmány fő finanszírozója. A tanulmány – amelyen a természettudományok, a gazdaság és a politika terén működő szakértők dolgoztak a világ minden részéről – a biológiai sokféleség pusztulásának és az ökoszisztémaszolgáltatások világszerte tapasztalható hanyatlásának költségeit méri fel, és összeveti azokat a hatékony védelem és a fenntartható használat költségeivel.

2008 májusában a biológiai sokféleségről szóló egyezmény részes feleinek találkozáján közzétettek egy időközi TEEB-jelentést. A jelentés meggyőzően bizonyította, hogy jelentős az a globális és helyi veszteség, valamint nagymértékű az emberi jólét azon változása,

amely a biológiai sokféleség és az ökoszisztémaszolgáltatások pusztulásának tulajdonítható – ez a kár évente körülbelül 50 milliárd eurót tesz ki.

A TEEB-tevékenység második szakaszában elkészült az ökológiai és gazdasági alapokról szóló jelentés, valamint négy, erre az alapjelentésre épülő célzott végfelhasználói jelentés. Az utóbbi testre szabott tájékoztatással és tanáccsal szolgál a nemzeti és nemzetközi politikai döntéshozók, a helyi és regionális adminisztrátorok, a vállalkozások, valamint fogyasztók és polgárok számára arra vonatkozóan, hogy a fenntartható fejlődés hogyan segíthető elő az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség jobb védelmével, valamint azzal, ha már eleve számításba vesszük ezek gazdasági értékét.

• **Eddig elért eredmények**

- *Az EU 6. kutatási keretprogramja (2002–2006) során 78,6 millió eurót fordítottak a biológiai sokféleséggel kapcsolatos kutatásokra.*
- *Az EU 7. kutatási keretprogramjában (2007–2013) erre a célra további 199,5 millió eurót szántak eddig.*
- *Az Európai Bizottság részt vesz a millenniumi ökoszisztémaértékelés folytatására vonatkozó globális stratégia kidolgozásában, és elkötelezte magát egy regionális európai értékelés elvégzésére az Európai Környezetvédelmi Ügynökség által indított EURECA projekt révén.*
- *A Bizottság kulcsszerepet játszott abban, hogy 2010 júniusában megállapodás született egy, a biológiai sokféleséggel és az ökoszisztémaszolgáltatásokkal foglalkozó kormányközi tudományos–szakpolitikai platform (IPBES) létrehozásáról, emellett pedig 1 millió euróval járul hozzá a platform kialakításához.*
- *2010 júniusában közzétételre került a biológiai sokféleséggel kapcsolatos kockázatok atlasza, amely több európai projekt eredményeit foglalja össze.*
- *Létrejött a Biológiai Sokféleség Európai Információs Rendszere (BISE), amelynek az a célja, hogy hozzáférést biztosítson az EU biológiai sokféleségére vonatkozó adatokhoz.*
- *Az EU „Az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség gazdasági vonatkozása (TEEB)” című globális tanulmány fő finanszírozója; a tanulmány eredményei kulcsfontosságúak a jövőbeli szakpolitikai lépések kialakítása szempontjából.*

Felirat a fényképhez

A hosszú távú ökológiai megfigyelés alapvető szerepet játszik a biológiai sokféleség állapotára vonatkozó tudásunk megalapozásában

TÁMOGATÓ INTÉZKEDÉSEK

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési tervében foglalt célkitűzések és fellépések lehető leghatékonyabb végrehajtása érdekében finanszírozási, a döntéshozatallal, a partnerségek kialakításával és a figyelemfelhívással kapcsolatos járulékos intézkedéseket vezettek be.

A megfelelő finanszírozás garantálása

A 2007–13 közötti időszakra szóló pénzügyi terv új lehetőségeket kínál a Natura 2000 és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos egyéb tevékenységek társfinanszírozására az egész EU-ban. A LIFE+ alap, amely a természettel és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos tevékenységeket támogatja, ebben az időszakban 836 millió eurót fordít a Natura 2000-re és a biológiai sokféleség megőrzésére.

Az EU döntéshozatalának megerősítése

Az európai döntéshozatali folyamat megerősítéséhez az EU és a tagállamok biológiai sokféleséggel kapcsolatos politikáinak jobb összehangolására, hatékony kormányzási struktúrára van szükség. A Bizottság és a nemzeti hatóságok rendszeres találkozónon vizsgálják felül a biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terv és a két természetvédelmi irányelv terén történt előrelépést, és így garantálják azt, hogy az EU-n belül és kívül is összehangolt legyen a politikai fellépés.

Partnerségek kialakítása

Az Európai Bizottság különös jelentőséget tulajdonít a különböző érdekelt felekkel való partnerségek kiépítésének, és ezen a területen számos kezdeményezést tett. 2010-ben elindította az üzleti szféra és a biológia sokféleség összekapcsolásával foglalkozó platformot (B@B). Ez a webalapú eszköz segíti a vállalkozásokat abban, hogy fő tevékenységeikben érvényesítsék a biológiai sokféleséggel kapcsolatos megfontolásokat, valamint lehetővé teszi számukra azt, hogy a tevékenységi területükön jelentkező, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos problémákra megoldást találjanak.

A nyilvánosság tájékoztatásának, tudatosságának és részvételének előmozdítása

Az EU szakpolitikai intézkedéseinek sikere a polgárok támogatásától is függ. A biológiai sokféleség nemzetközi évében (2010) az Európai Bizottság uniós léptékű kommunikációs folyamatot és információs kampányt indított a biológiai sokféleség kapcsán. A kampány – amelynek szlogenje „A biológiai sokféleség közös ügyünk” volt – fő célja az volt, hogy felhívja az európai polgárok figyelmét a biológiai sokféleség pusztulásával járó problémákra, és mindennapi életükre gyakorolt hatására. A kampány azt is szemléltette, hogy az egyes emberek mit tehetnek e pusztulás megakadályozására.

További információk

Az Európai Bizottság weboldala a természetről és biológiai sokféleségről
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2006. évi uniós cselekvési terv és a 2010. évi értékelés
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/index_en.htm

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2010. évi alapjelentése
<http://www.eea.europa.eu/publications/eu-2010-biodiversity-baseline/>

A Biológiai Sokféleség Európai Információs Rendszere (BISE)
www.biodiversity.europa.eu

„Az ökoszisztémák és a biológia sokféleséggazdasági vonatkozásai” (TEEB) jelentések:
http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm

A Natura 2000 hálózat
http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/index_en.htm

Európai Bizottság

Az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos cselekvési terve: a 2010. évi értékelés

Luxembourg; Az Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala

2010 – 36 oldal – 21 x 21 cm

ISBN xxxxx
DOI xxxxx

E kiadvány a készlet erejéig ingyen beszerezhető a következő címen:
European Commission
Directorate- General Environment
Information Centre (BU-9 0/11)
B-1049 Brussels
<http://bookshop.eu/>

A fotókat készítették: